

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului EuropeAid/133700/C/SER/MD/12
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

Valeria Diaconu, profesor, grad didactic superior, CEEA Ștefan Neaga

Oleg Constantinov, Maestru în Arte, profesor, grad didactic unu, CEEA Ștefan Neaga

Viorica Țicu-Cheptănar, profesor, grad didactic unu, CEEA Ștefan Neaga

Aprobat:

Consiliul metodic științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică Ștefan Neaga

„14 octombrie” 2017

Gheorghe Perju
Gheorghe Perju, Director

Recenzenți:

1. Onisim Cazacu, profesor, grad didactic superior, CEEA Ștefan Neaga
2. Iana Manoila, profesor, grad didactic unu, CEEA Ștefan Neaga

Adresa Curriculumului în internet:

Portalul național în învățământul profesional tehnic

<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	4
III. Competențele profesionale specifice modulului	5
IV. Administrarea modulului	5
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	6
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	7
VIII. Lucrările practice recomandate	7
IX. Sugestii metodologice	7
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	8
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	9
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	9

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculum modular *Corul. Ansamblu etnofolcloric III* este un document normativ pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de educație *Artă*, la specialitatea *Canto* incluse în Planul de studiu din învățământul profesional tehnic post-secundar. Prin acest curriculum se intenționează optimizarea și eficientizarea sistemului de pregătire artistică de specialitate a viitorilor interpreți, care să permită evaluarea competențelor dobândite de către elevi. De asemenea, prin această ofertă educațională este posibilă conturarea traseelor individuale de evoluție profesională a absolvenților, prin adaptarea repertoriului și a modalităților de abordare a acestuia la particularitățile intelectuale și afective ale elevilor. Curriculum pentru disciplina *Corul. Ansamblu etnofolcloric III*, ca abordare metodică și de conținut, constituie o verigă importantă în pregătirea profesională a viitorilor artiști vocaliști.

Funcțiile Curriculumului:

- Act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- Reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- Competență de bază pentru elaborarea manualelor tipărit, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului:

- Profesorii din instituțiile de învățământ profesional tehnic post-secundar;
- Autorii de manuale și ghiduri metodologice;
- Elevii ca își fac studiile la specialitatea de *canto*;
- Membrii comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale.

Scopul: Acest curriculum reprezintă pentru profesor un instrument de lucru care permite deplasarea accentului de pe acumulările sterile de cunoștințe pe utilizarea lor în practica interpretativă, de pe caracterul informativ al pregătirii de specialitate, pe cel formativ, aplicativ, centrând procesul didactic pe elev și pe opțiunile sale. Acestea reprezintă un rezultat al întregului demers didactic cu specific artistic, la care elevul participă.

Curriculum dat oferă pregătirea de specialitate a elevilor, ca mijloc de orientare a acestora spre trasee ulterioare de pregătire superioară și ca posibilitate de atingere a unui nivel superior de performanță în domeniu. Mai mult ca atât, parcurgerea repertoriului pregătit va servi ca mijloc pentru atingerea competențelor și a formării elevilor pentru interpretarea într-un ansamblu ca element indispensabil realizării personalității unui artist în devenire.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Parcurgerea acestei discipline va dezvolta competențe privind arta dirijorală și interpretarea corală. Disciplina dată îmbină armonios un șir de competențe dobândite pe parcurs. Repertoriul este un mijloc de realizare a competențelor. Parcurgerea acestuia constituie un obiectiv important în realizarea progresului elevilor în învățare, progres evident prin urmărirea competențelor demonstrate de aceștia. Arta corală este cel mai democratic gen muzical. În țările occidentale corul are o importanță foarte mare în viața culturală a societății. Corul ajută la echilibrarea morală a individului, parte a societății moderne.

Dezvoltă și sporește dragostea față de lucrul în echipă. Cunoaștem exemple, unde grație frecvenței sporite în colectivul coral, dispare antagonismul social.

Actuala structură a curriculumului vizează o abordare flexibilă a demersului didactic, a căilor, a metodelor și a mijloacelor adecvate individualității elevului. Chiar dacă nu toți absolvenții acestei specialități vor deveni dirijori de cor pe viitor, complexitatea curriculumului favorizează educarea personalităților puternice de mâine, a calităților de conducători, a liderilor, care ulterior vor putea deveni manageri, dirijori, actori, cântăreți etc.

Interpretarea corală/în grup realizează o integritate dintre fiecare participant al corului/ansamblului cu întregul colectiv, fiind una din modalitățile cele mai eficiente de formare a spiritului de lucru în echipă. Participarea elevului în structura formației corale/vocale contribuie la conștientizarea apartenenței la grup, la disciplinarea și la socializarea acestuia. Totodată, trecerea de la studiul în grup mic (partiție) la interpretarea în ansamblu complet în concerte, determină dezvoltarea la elev a capacității de autocontrol (emoții, stări, sentimente), a capacității de memorizare și de concentrare până la încheierea activității.

Varietatea tematică a repertoriului abordat oferă coriștilor posibilitatea de a se familiariza cu trăsăturile stilistice caracteristice lucrărilor studiate, într-o abordare interdisciplinară (teoria muzicii, literatura muzicală universală, solfegii, armonia etc.). Fondul de cultură muzicală, modalitățile de lucru specifice, face din disciplina dată o activitate prin care elevul își lărgeste orizontul cultural și conștientizează rolul său ca parte dintr-un grup. Totodată, activitatea de interpretare corală sporește posibilitatea de a activa ulterior într-o zonă a socialului la care accesul este rezervat unei anumite categorii, și anume acelea de corist într-o formație profesionistă.

Practica ne demonstrează oportunitatea însușirii profesiei de dirijor de cor în cadrul instituțiilor din veriga medie a învățământului artistic mediu de specialitate. În vederea realizării pe deplin a progresului în învățare, disciplinei *Corul. Ansamblu etnofolcloric III*, îi sunt necesare și studiul suplimentar, pe lângă orele alocate prin planul cadru, în vederea pregătirii pentru concerte și a obținerii performanței. Profesorul are posibilitatea ca, în funcție de repertoriul propus să constituie o diversitate de tipuri de formații corale; important trebuie să fie faptul că fiecare elev trebuie să beneficieze de pregătirea corală atât pentru îmbogățirea culturii sale de specialitate cât și pentru dezvoltarea culturii vocale.

III. Competențele profesionale specifice modului

- CS1. Însușirea și respectarea legităților de acordaj armonic și ansamblu armonic.
- CS2. Operarea cu elemente de limbaj specific în abordarea creațiilor muzicale de gen;
- CS3. Transferarea cunoștințelor și a tehnicilor de interpretare corală/vocală în contextul situațiilor specifice.
- CS4. Studiul diftongilor, consoanelor, vocalelor; articularea textului în funcție de limba în care este scrisă.
- CS5. Interpretarea creațiilor din program.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică/ Seminar			Lucrul individual
III	60	---	45	15	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Impostarea vocalelor, acordajul armonic		
UC1. Consolidarea tehnicilor și procedeelelor ce contribuie la impostarea corectă a vocalelor: i, e, a, o, u; cu utilizarea silabelor <i>mi, mă, ma, mo, mu, bi, bă, ba, bo, bu.</i>	1.1 Utilizarea sincopei în mișcarea melodică a unei partiții; 1.2 Interpretarea sincopei în cor/în grup vocal; 1.3 Exerciții pentru acordaj armonic: 2-3 voci; 1.4 Importanța intonării corecte a intervalelor perfecte; 1.5 Intonarea corectă a vocalelor; 1.6 Schimbul vocalelor în momentul impostării sunetului.	A1. Interpretarea sincopei cu utilizarea atacului tare/moale; A2. Intonarea intervalelor perfecte cu utilizarea acordajului armonic; A3. Demonstrarea intonării intervalelor perfecte ascendente și descendente; A4. Intonarea corectă a vocalelor cu ajutorul sunetului impostat.
2. Respectarea legităților ansamblului armonic		
UC2. Utilizarea ansamblului armonic în contextul legităților de intonare a treptelor în mod.	2.1 Practicarea exercițiilor armonice în cadrul disciplinei; 2.2 Distingerea terței majore și/sau minore în cadrul unui acord, a unui demers muzical; 2.3 Interpretarea intervalelor ascendente și/sau descendente în cadrul acordajului armonic; 2.4 Deprinderi de intonare a sunetelor cromatice.	A5. Intonarea terțelor în acord; A6. Intonarea treptei a III-a în contextul unei fraze muzicale; A7. Intonarea sunetelor cromatice ascendente și descendente; A8. Demonstrarea interpretării terței în acord; A9. Intonarea voală a sunetelor cromatice ascendente și descendente în contextul frazei muzicale.
3. Respectarea dicției și articulației		
UC3. Executarea dicției și articulației textului în cadrul interpretării demersului muzical.	3.1 Exerciții de dicție pentru executarea/interpretarea demersului muzical în limba maternă; 3.2 Pronunțarea corectă a cuvintelor în limbile străine, adaptarea lor la legitățile de interpretare vocal-corale; 3.3 Consoanele <i>fricative</i> (constructiv, spirant, când aerul se va scurge tot timpul emisiunii) <i>nazale, vibrante, ocluzive</i> (explozivă) și modalitatea lor de pronunțare.	A10. Declamarea corectă a textului în limbile maternă și străine; A11. Executare exercițiilor de dicție; A12. Pronunțarea consoanelor; A13. Articulația artistică a sunetelor; A14. Executarea corectă a consoanelor în contextul cuvintelor dificile/incomode; A15. Demonstrarea interpretării vocalelor și consoanelor fără schimbarea poziției vocale.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/Seminar	
1.	<i>Impostarea vocalelor. Acordajul armonic</i>	20	---	15	5
2.	<i>Respectarea legităților ansamblului armonic</i>	20	---	15	5
3.	<i>Respectarea dicției și articulației</i>	20	---	15	5
Total		60	---	45	15

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produce de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Impostarea vocalelor. Acordajul armonic			
Repertoriul de program	1.1 Descifrarea individuală sau în grup mic (2-3 elevi) a partiturii corale/a partiției vocale; 1.2 Omogenizarea vocalelor în momentul interpretării vocale;	1.1 Asistare 1.2 Verificare	Săptămâna 2-4
2. Respectarea legităților ansamblului armonic			
Repertoriul de program	2.1 Integrarea legităților ansamblului armonic la grupul coral/vocal în care activează; 2.2 Respectarea legităților ansamblului armonic pe tot parcursul demersului musical.	2.1 Asistare 2.2 Verificare	Săptămâna 5-8
3. Respectarea dicției și articulației			
Repertoriul de program	3.1 Alegerea îmbinărilor de silabe dificile și prelucrarea lor individuală; 3.2 Integrarea silabelor dificile în fraza muzicală.	3.1 Asistare 3.2 Verificare	Săptămâna 9-15

VIII. Lucrările practice recomandate

- Pregătirea și prezentarea unui mic repertoriu dedicat zilei profesorului; 2-3 creații cu auto-acompaniament de chitară, pian, cobză, vioară, alte instrumente.
- Prezentarea unui program patriotic dedicat Zilei Independenței, program ce conține creații de protocol: Imnul de Stat al RM, Imnul de Stat al României, alte Imnuri;
- Pregătirea și prezentarea unui program de colinde e Crăciun dirijat de elevii an. III.

Câteva exemple din repertoriul recomandat:

- Creații din patrimoniu național: 5-6 lucrări;
- Creații corale din repertoriul sacru: 3-4 lucrări;
- Din muzica universală: 5-6 lucrări;
- Creații din repertoriul contemporan, negru spiritual, prelucrate și aranjate pentru cor mixt: 3-4 lucrări;
- Ansambluri vocale din repertoriul patrimoniului național/folcloric.

IX. Sugestii metodologice

Pregătirea elevilor pentru acest tip de activitate prin diferite exerciții de tehnică vocală reprezintă primul pas și etapa inițială în procesul de formare a vocii corale. Aceasta se desfășoară obligatoriu prin exerciții de respirație, emisie vocală, vocalize, prin exerciții pentru educarea auzului în ansamblu astfel încât o voce (individuală sau în cadrul unei partiții) să se integreze în ansamblul de voci ce alcătuiesc formația corală/vocală în totalitatea ei. Această activitate va fi prezentă la fiecare oră dar și în cadrul studiului individual.

Repertoriul anual trebuie să cuprindă lucrări diverse ca tematică, stil și modalitate de interpretare:

- a cappella, cu acompaniament de pian sau instrumental;
- cu tematică religioasă și laică;
- din toate epocile stilistice – de la Renaștere la creația contemporană;
- din creația națională și universală;
- din folclorul românesc și internațional;

- din creația de divertisment – muzică ușoară, jazz, gospel, negro spiritual, rock, musical etc.

În același timp, repertoriul disciplinei date va cuprinde un fragment dintr-o lucrare vocal-simfonică sau de operă, cu: soliști, cor, orchestră (oratorii, misse, cantate, concerte corale, scene din opere, suite populare, suite-concert etc.). Se pot aborda lucrări integrale sau fragmente. Repertoriul propus în prezentul curriculum cuprinde piese accesibile nivelului de pregătire mediu de specialitate, dar și lucrări de o dificultate sporită, ce se impun a fi studiate pe toată durata anului școlar – cum sunt lucrările vocal-simfonice, în vederea susținerii unor concerte ocazionale și nu numai.

Iată câteva din activitățile specifice cu caracter didactic/artistic și cultural care pot face parte din programul unei formații corale dintr-o instituție de nivel mediu de specialitate:

- Sărbători naționale;
- Concerte tematice, serate de creație, activități pe ateliere pedagogice;
- Concerte, festivaluri, concursuri;
- Prezențe de protocol/diplomatice.

Totodată, scopul cel mai important al acestui studiu rămâne a fi desfășurarea examenului de absolvire cu corul: elevii absolvenți dirijează cu corul de studiu un program artistic variat (stilistic și de caracter). Programul este pregătit pe tot parcursul anului de studii. Absolvenții încearcă să lucreze pentru început cu o partiție corală, apoi cu corul unit. Examenul se susține în una din sălile de concert din instituție sau din oraș, în formă de concert. Fiecare absolvent prezintă o creație a cappella și o creație cu acompaniament, diferite ca gen, stil și epocă.

Sugestiile metodologice sunt oferite ca sprijin pentru cadrul didactic și se referă la detalii privind: conținutul învățării, diverse metode de instruire, activități și procedee didactice, recomandări cu privire la abordarea repertoriului, precum și sugestii privind evaluarea continuă și sumativă în scopul orientării cadrului didactic în procesul de predare-învățare a acestei discipline.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Pornind de la caracterul practic al activităților specifice *Corul. Ansamblu etnofolcloric III*, în evaluarea elevilor se va apela cu predilecție la observarea continuă și sistematică a acestora, atât în cadrul partiției, cât și al colectivului. Se folosesc inclusiv formele de evaluare sumativă, o trambalare spre manifestările artistice colective – concerte, întruniri de creație, saloane muzicale, clase de măiestrie, festivaluri, concursuri.

Criterii de evaluare:	Metode de evaluare:
<ul style="list-style-type: none"> • Interpretarea reușită a programului; • Gradul de implicare în materie; • Redarea justă a stilului și genului creațiilor prezentate; • Ținuta scenică (autocontrolul); • Costumul popular/ținuta vestimentară; • Cunoștințe temeinice din domeniul interpretării corale; • Abilitățile profesionale (intonația impecabilă, emisia vocală corectă, exteriorizarea afectivă a mesajului artistic). 	<ul style="list-style-type: none"> • Autoevaluarea; • Observația sistematică; • Evaluarea individuală; • Evaluare sumativă; • Testarea semestrială.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

- ✓ Sală spațioasă asamblată cu practicabile, pupitre și scaune, câte un loc pentru fiecare elev;
- ✓ Pereți îmbrăcați cu pânză pentru izolarea sunetului;
- ✓ Material didactic – partituri corale;
- ✓ Instrument muzical principal – pian;
- ✓ Instrumente muzicale auxiliare: cobză, vioară, clopoței, triangu, tobe, maracas ș. a. – la necesitate.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Cesnokov P. <i>Corul și conducerea lui</i> . Muzgiz, 1952. 221 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	10
2.	Bogdanovschi E., Popescu I. <i>Îndrumări practice pentru Dirijorul de cor</i> . Chișinău: Editura de Stat a Moldovei, 1957. 93 p	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga” Biblioteca personală	3
3.	Sokolov V. G. <i>Lucrul cu corul</i> ;	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	3
4.	Botez D. D. <i>Tratat de cânt și dirijat coral</i> . Vol. I-II. București: Editura muzicală, 1982.	Internet Biblioteca personală	
5.	Biblioteca maestrului de cor	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	Toate edițiile
6.	Biblioteca maestrului de cor-student	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	Toate edițiile
7.	<i>100 opere</i> . Editura Muzîka, 1976. 480 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	3
8.	Gîscă Nicolae. <i>Arta dirijorală</i> . Chișinău: Hiperion, 1992. 251 p.	Internet Biblioteca personală	
9.	Groza Cornel. <i>Dirijat cor: Lucrare metodică</i> .	Internet	
10.	Popescu I., Bogdanovschi E. <i>Corul școlar</i> . Chișinău: Cartea moldovenească, 1959. 112 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga” Biblioteca personală	3
11.	Blajinu Dumitru. <i>Ce mi-i drag mie pe lume</i> . Chișinău: Literatura Artistică, 1984. 232 p	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	3
12.	Ceaicovschi-Mereșanu Gleb. <i>Leru-i ler</i> . Chișinău: Literatura Artistică, 1986. 286 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	2
13.	Blajinu Dumitru. <i>Alină, dorule, alină</i> . Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina. Chișinău: Grafema Libris, 2008. 325 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	2